

MARIO ESCOBAR

ROMANAS

Tarptautinis
bestseleris

AUŠVICO LOPŠINĖ

TYTO ALBA

Pasakojimas apie beribę motinos
meilę ir žmogiškumą ten, kur jam
nebuvo palikta vietos

MARIO ESCOBAR

AUŠVICO
LOPŠINĖ

ROMANAS

Iš ispanų kalbos vertė
Aira Nekrašaitė

VILNIUS 2021

Mario ESCOBAR
CANCIÓN DE CUNA
DE AUSCHWITZ
HarperCollins Español,
Nashville, Tennessee, 2015

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama ši kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Mario Escobar, *Canción de cuna de Auschwitz* © 2015 by HarperCollins Español, Nashville, Tennessee. Published by arrangement with Thomas Nelson, a division of HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Viršelio nuotrauka © Alina Zhidovinova / „Trevillion Images“

© Aira Nekrašaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2021

© „Tyto alba“, 2021

ISBN 978-609-466-547-9

*Meilės priešingybė yra ne neapykanta, o abejingumas.
Grožio priešingybė – ne bjaurumas, o abejingumas.
Tikėjimo priešingybė – ne erezija, o abejingumas.
O gyvenimo priešingybė – ne mirtis,
o abejingumas – ir gyvenimui, ir mirčiai.*

ELIE WIESEL¹

*Išvažiuojęs iš Krokuvos, mūsų konvojus po valandos
sustojo didelėje stotyje. Iškaba skelbė vietovės pavadinimą:
Aušvicas. Jis mums nieko nereiškė. Niekada nebuvo
girdėję apie tokią vietovę.*

MIKLÓS NYISZLI²

*Reikėjo nepaprastos dvasios stiprybės, kad nuo paties krašto
žvelgdamas į nacių nešlovės bedugnę į ją neįkristum. Tačiau
pažinojau daug internuotųjų, kurie sugebėjo iki pat galo
neprarasti žmogiškojo orumo. Naciams pavyko palaužti
juos fiziškai, bet jie nesugniuždė jų dvasios.*

OLGA LENGYEL³

- 1 Elie Wiesel, žydų kilmės rumunų rašytojas, išgyvenęs nacių koncentracijos stovyklas, *US News & World Report* (1986, spalio 27). Cituojama Christian Volz, *Six Ethics: A Rights-Based Approach to Establishing an Objective Common Morality* (eBookIt.com), elektroninė versija, «Essay 3: Social Justice».
- 2 Miklós Nyiszli, Vengrijos žydų kilmės gydytojas; daktaro Mengelės padėjėjas; *Fui asistente del Doctor Mengele: Recuerdos de un médico internado en Auschwitz* (Oświęcim: Frap-Books, 2011).
- 3 Olga Lengyel, vengrų gydytoja, išgyvenusi Aušvicą; *Los hornos de Hitler* (México: Diana, 1961).

AUTORIAUS ŽODIS

Romaną „Aušvico lopšinė“ rašyti buvo sunkiausia per visą mano – rašytojo – karjerą. Ne tiek dėl objektyvių priežasčių ar abejonių, kur nuves istorija. Labiausiai nerimavau, kad nesutalpinsiu tokios kilnios sielos kaip Helenės Hannemann šios knygos puslapiuose.

Mes, žmonės, – tik trumpi atodūsiai gyvenimo aplinkybių sukuryje, bet Helenės istorija mums primena, kad galime būti savo likimo šeimininkai, net jeigu prieš mus – visas pasaulis. Nežinau, ar rašydamas šią knygą išmokau būti geresniu žmogumi, bet tikrai išmokau mažiau teisinti savo klaidas ir silpnybes.

Mano leidėjas ir draugas Larry Downsas, išgirdęs Helenės Hannemann istoriją, pasakė, kad ją turi sužinoti pasaulis. Bet tai priklauso ne nuo mūsų, o nuo tavęs, brangus skaitytojau, ir nuo tavo meilės tiesai ir teisingumui. Padėk man, ir tegu pasaulis sužino Helenės Hannemann ir penkių jos vaikų istoriją.

MADRIDAS, 2015 KOVO 7

(praėjus daugiau nei 70 metų po Aušvico išlaisvinimo)

PROLOGAS

**BUENOS AIRĖS,
1956, KOVAS**

Lėktuvui kylant man net užėmė kvapą. Gyvenau Argentinoje beveik šešerius metus ir per tą laiką neteko nukeliauti toliau nei keletą kilometrų nuo sostinės. Nuo minties, kad šitiek valandų teks išbūti tokioje mažoje erdvėje, man sugniaužė krūtinę, tačiau, kai orlaivio padėtis išsilygino, pamažu nurimau.

Prie manęs priėjo miela šviesiaplaukė stiuardėsė ir paklausė, ar nenorėčiau ko nors atsigerti, – gestais parodžiau, kad pakaks arbatos. Šmėstelėjo mintis išgerti ko nors stipresnio, tačiau po Aušvice praleistų metų alkoholiniai gėrimai man tapo atgrasūs. Apverktinas reginys buvo matyti bendražygius ir bičiulius kiauras dienas girtus, nors komendantui Rudolfui Hiosui tai, regis, nerūpėjo. Taip, paskutiniaisiais karo mėnesiais daugelis vyrų jautė neviltį, kai kurie per žiaurius, nusikalstamus Sąjungininkų oro antskrydžius buvo netekę žmonių ir vaikų, tačiau vokiečių kareiviui, juolab SS nariui, derėjo bet kokiomis aplinkybėmis išsaugoti orumą.

Stiuardesė pastatė karštutėlę arbatą ant atverčiamo staliuko, ir aš atsakiau į jos šypseną. Jos bruožai buvo nepriekaištingi. Jausmingos, bet nepernelyg, lūpos, vaiskaus mėlynumo akys ir smulkūs skruostikauliai, rausvi skruostai – tobulas arijės veidas. Paskui nukreipiau žvilgsnį į savo seną juodą odinį lagaminą. Vežiausi porą biologijos ir genetikos knygų, kad kelionė ne taip nusibostų, bet paskutinę akimirką, pats nesuprasdamas kodėl, įsidėjau ir kelis senus mokyklinius sąsiuvinius iš Birkenau *Zigeunerlager Kindergarten**. Prieš daugelį metų netyčia įsimečiau juos kartu su Aušvice darytų genetinių tyrimų ataskaitomis, bet per visą tą laiką taip ir nesiryžau jų skaityti. Tie sąsiuviniai buvo vienos vokietės, kurią pažinojau Aušvice, *Frau Haneman*, dienoraščiai. Dabar Helenė Haneman, jos šeima, o ir karas liko toli praeityje, kurią buvau linkęs užmiršti; tada aš dar buvau jaunas SS karininkas, ir visi mane pažinojo kaip *Herr Doktor Mengele*.

Ištisiau ranką ir paėmiau pirmąjį sąsiuvinį. Viršelis buvo visiškai nublukęs, su drėgmės dėmėmis kampuose, o popierius įgavęs gelsvą niekam nebeįdomių istorijų atspalvį. Gurkštelėjau arbatos ir lėtai atverčiau viršelį, ir Aušvico darželiui vadovavusios Helenės Haneman grakšti rašysena vėl nukėlė mane į Birkenau, į B II sektorių, kuriame buvo internuoti stovyklos čigonai. Purvynas, elektrinės spygliuotos tvoros ir salsvas mirties kvapas – štai kas mums visiems buvo Aušvicas ir tebėra prisiminimuose.

* romų stovyklos vaikų darželis (vok.).

**BERLYNAS,
1943, GEGUŽĖ**

Gatvės tebeskendėjo tamsoje, kai mieguista išlipau iš lovos. Nors dienos pamažu jau šilo, jaučiau, kaip nuo rytmečio vėsos šiurpsta oda. Užsimečiau peniuarą ir nežadindama Johano patraukiau tiesiai į vonią. Laimė, mūsų bute dar buvo karštas vanduo, ir prieš žadindama vaikus galėjau paskubomis nusiprausti po dušu. Tą rytą visi, išskyrus mažąją Adaliją, turėjo eiti į mokyklą. Ranka nubraukiau garus nuo aprasojusio veidrodžio ir kelias akimirkas žiūrėjau į savo mėlynas akis, jau pradedančias siaurėti dėl raukšlių. Buvo matyti ratilai aplink akis, bet nieko keisto, kai esi penkių vaikų iki dvylikos metų motina ir dirbi dvi pamainas sėsele, kad išmaitintum šeimą. Nusausinau rankšluosčiu plaukus, ir jie vėl atgavo šviesų šiaudų atspalvį, ir kelias akimirkas žiūrėjau į žilas sruogėles, boluojančias man apie kaktą. Ėmiausi suktis plaukus, bet netrukus atsisakiau šios minties. Reiklūs mane šaukiančių dvynių Emilės ir Ernesto balsai privertė greitoiomis apsirengti ir basa nuskubėjau į kambarį.

Man įėjus dvynukai jau sėdėjo lovoje ir kalbėjosi. Jų broliai tebegulėjo, tikėdamiesi bent kelias akimirkas ilgiau pamięgoti. Adalija vis dar miegojo su mumis, nes lova buvo per maža, kad joje tilptų penki vaikai.

– Netriukšmaukite taip, broliai miega. Reikia paruošti pusryčius, – perspėjau dvynukus, kurie žiūrėjo į mane nušvitusiais veidukais, tarsi vien savo pasirodymu būčiau praskaidrinusi jiems dieną.

Paėmiau nuo kėdės drabužius ir padėjau ant lovos. Dvynukams jau buvo šešeri ir apsirengti jie galėjo be mano pagalbos. Kai šeimoje septyni žmonės, reikia iš anksto apgalvoti, kaip kuo greičiau atlikti net ir paprasčiausius darbus.

Įžengiau į nedidelę virtuvę ir užkaičiau kavinuką. Netrukus bute pasklido karstelėjęs pigios kavos kvapas. Tie juodi kavos milteliai buvo vienintelis būdas suteikti šiokio tokio skonio vandeningam beskoniam pienui, nors vyresnėliai puikiai žinojo, kad tai nėra tikras pienas. Kai pasisėkdavo, gaudavom po kelias skardines pieno miltelių, bet nuo metų pradžios, kai reikalai fronte suprastėjo, maisto produktus pradėjo dar labiau riboti.

Vaikai, šėldami ir besistumdami koridoriuje, įžengė į virtuvę. Žinojo, kad tos varganos duonos riekelės su sviestu ir cukrum, kurias jiems kas rytą patiekdavau, greitai dings nuo stalo.

– Netriukšmaukit taip. Tėvas ir Adalija dar lovoje, – perspėjau jiems sėdantis ant kėdžių.

Nors buvo alkani, nepalietė duonos, kol neišdalijau puodelių ir nesukalbėjome trumpos maldelės, dėkodami už valgi.

Po kelių akimirkų duona jau buvo suvalgyta ir vaikai, ištuštinę puodelius, patraukė į vonią valytis dantų.

Pasinaudojusi proga nuėjau į kambarį, apsiaviau batų, pasiėmiau paltą ir užsidėjau seselės kepuraitę. Žinojau, kad Johanas jau prabudęs, bet dar tingiai vartysis lovoje, kol išgirs užtrenkiamas duris. Jam buvo gėda, kad uždarbį namo parneša žmona, bet nuo karo pradžios Vokietijoje tiek daug kas pasikeitė.

Johanas buvo smuikininkas virtuozas. Daugybę metų grojo Berlyno filharmonijoje, bet nuo 1936 metų ribojimai tiems, kurie neatitiko nacistinio rasinės kilmės įstatymo reikalavimų, sugriežtėjo. Mano vyras buvo romas, nors dauguma vokiečių jo kraujo žmones buvo linkę vadinti čigonais. 1940 metų balandžio–gegužės mėnesiais beveik visa mano vyro giminė buvo deportuota į Lenkiją, ir mes jau beveik trejus metus neturėjome apie juos jokių žinių. Laimė, aš naciams buvau grynakraujė arijė, ir nuo to laiko jie daugiau nedrumstė mums ramybės. Nepaisant to, kaskart, kai kas nors pasibelsdavo į mūsų duris ar naktį suskambėdavo telefonas, man neišvengiamai apmirdavo širdis.

Kai priėjau prie durų, keturi vyresnėliai jau laukė su paltais ir mokyklinėmis kepuraitėmis, jiems prie kojų stovėjo rudi portfeliai. Paskubomis nužvelgiau juos, užvyniojau šalikus ir pabučiavau į skruostus. Vyriausias sūnus Blacas kartais priešindavosi mano karštoms švelnumo apraiškoms, bet dvynukus su Očiu šios akimirkos prieš išeinant pro duris ir iškeliaujant į mokyklą tebedžiugino.

– Eikit, kad nepavėluotumėt. Iki pamainos pradžios man liko tik dvidešimt minučių, – tariau jiems atidarydama duris.

Vos tik išėjome į laiptų aikštelę ir uždegėme šviesą, išgirdome dunksint ne vieną porą batų – kažkas triukšmingai lipo mediniais laiptais. Pajutau, kaip nugara nubėga šiurpas, nurijau seiles, bet prisiverčiau nusišypsoti vaikams, kai jie atsigręžė į mane, tarsi staiga pajutę mano nerimą. Rankos mostu pabandžiau juos nuraminti ir ėmėme leisti laiptais. Vaikai nedrįso nuo manęs atsitraukti. Paprastai tekdavo juos drausminti, kad nelėktų paknopstomis žemyn, tačiau dabar, žingsniams artėjant, visi susispietė man už nugaros, lyg mano plonytis žalias paltas galėtų kaip nors paversti juos nematomais ar kitaip stebuklingai apsaugoti.

Kai pasiekėme antro aukšto laiptų aikštelę, batų dunksėjimas jau aidėjo visoje laiptinėje. Blacas žvilgtelėjo per turėklus, po sekundės atsigręžė ir metė į mane tokį žvilgsnį, kokį moka nutaisyti tik vyresni broliai, kad neišgąsdintų mažųjų.

Mano širdis ėmė daužytis, užgniauzė kvapą, bet toliau leidausi laiptais, vildamasi, kad nelaimė ir vėl aplenks mano gyvenimą, – dar nenumaniau, kokių kančių man atneša lemtis.

Su policininkais susidūrėme pusiaukelėje ant antrosios laiptų juostos, vedančios į pirmą aukštą. Priešais mus stovėjo jauni pareigūnai tamsiai žaliomis uniformomis su odiniais diržais ir auksuotomis sagomis. Vaikai kelias akimirkas kaip pakerėti žvelgė į jų šalmsus su auksiniais ereliais, bet tuoj nuleido akis ir įsispitrijo į jų spindinčius batus. Policijos seržantas sunkiai alsuodamas palipo kelis žingsnius aukšty, trumpai nužvelgė mus ir mandagiai, bet grasinamai prakalbo, sulig kiekvienu žodžiu judindamas savo ilgus prūsiško stiliaus ūsus.

– *Frau Haneman*, bijau, kad jums teks palydėti mus atgal į savo butą.

Prieš atsakydama pažvelgiau jam tiesiai į akis. Šaltas jo žalių akių žvilgsnis privertė mane sudrebėti iš baimės, bet stengiausi neprarasti savitvardos ir šypšotės.

– Pareigūne, nesuprantu, ką visa tai reiškia. Man reikia nuvesti į mokyklą vaikus ir eiti į darbą. Kas atsitiko?

– *Frau Haneman*, geriau pasikalbėkime jūsų bute, – atsakė policijos seržantas, stipriai suimdamas mane už alkūnės.

Šis jo gestas išgąsdino vaikus, nors policininkas lyg ir bandė jį nuslėpti. Jau ne vienus metus matėme nacių šiurkštų elgesį ir prievartą, bet tąsyk aš pirmą kartą tikrai pajutau grėsmę. Tuo laiku gyvenau vildamasi, kad praspūsime jiems pro akis; likti nepastebėtiems buvo geriausias būdas išgyventi naujojoje Vokietijoje.

Mano kaimynės ponios Vegener durys prasivėrė, ir pamaciau jos išbalusį veidą, išvagotą gilių raukšlių.

– *Herr Polizei*, mano kaimynė *Frau Haneman* – pavyzdinga žmona ir motina. Ji ir jos šeima – be galo dori ir kultūringi žmonės, tikiuosi, jų neapšmeižė koks nors piktavališkas, – pareiškė *Frau Vegener*.

Nuo šio drąsaus gesto mano akys vėl sudrėko. Karo įkarštyje niekas nerizikuodavo viešai liūsti valdžios atstovams į akis. Kelias akimirkas žvelgiau į kaimynės katarakta aptrauktus vyzdžius ir dėkinga spustelėjau jai petį.

– Mes vykdomė įsakymus. Norime tiesiog pasikalbėti su jūsų kaimynais. Malonėkite grįžti į namus ir leisti mums ramiai dirbti savo darbą, – atsakė policijos seržantas užstodamas duris ir suspaudęs durų rankeną jas užtrenkė.

Vaikai krūptelėjo, o Emilė pravirko. Tuomet paėmiau ją

ant rankų ir priglaudžiau prie krūtinės. Nerimą nustelbė vienintelė mintis: „Niekam neleisiu jūsų nuskriausti.“

Dar po kelių akimirkų jau stovėjome priešais mūsų buto duris. Rausiausi rankinuke, tarp sausainių, nosinaičių, vandens buteliuko, dokumentų ir kosmetikos ieškodama raktų, bet vienas iš policininkų šiurkščiai mane atstūmė ir kumščiu trinkelėjo į užrakintas duris.

Garsas nuaidėjo per visus aukštus. Buvo ankstyvas rytas ir miestą tebegaubė tyla, žmonės buvo tik pradėję savo kasdienius ritualus, ieškodami užuoglaudos įprastoje kasdienybėje, nors ji jau seniai nustojo egzistavusi.

Išgirdome skubrius žingsnius, durys atsivėrė, ir dalį laiptų aikštelės užliejo šviesa. Johanas atrodė suglumęs, jo juodi garbanoti plaukai beveik dengė rudas akis. Pirma pažvelgė į policininkus, paskui į mus. Mūsų akys maldavo kaip nors mus apginti, tačiau jis tik plačiai atvėrė medines duris ir įleido mus visus.

– Jūs – Johanas Hanštainas? – paklausė seržantas.

– Taip, *Herr Polizei*, – virpančiu balsu atsakė mano vyras.

– SS reichsführerio Heinricho Himlerio įsakymu, visi reichio sinti ir čigonai turi būti internuoti specialiose stovyklose, – kaip iš knygos išbėrė pareigūnas, kuriam pastarosiomis dienomis turbūt jau dešimtis kartų teko kartoti tuos žodžius.

– Bet... – nebaigė sakinio mano vyras. Didelės tamsios jo akys, regis, sustingo tą amžinybę trukusią akimirką, kai policijos seržantas davė ženklą ir jo pavaldiniai apsupę sugriebė mano vyrą už pečių.

– Prašau, nereikia. Vaikai išsigandę, – tariau uždėdama ranką policijos seržantui ant peties.

Kelias akimirkas jutau to vyro sunkų žvilgsnį. Tikėjimas idėjomis niekada iki galo neužgniaužia jausmų. Su juo kalbėjo moteris, vokiečių, tokia pat kaip jo sesuo ar duktė, o ne pavojinga nusikaltėlė, siekianti apdumti jam akis.

– Leiskite mano vyrui apsirengti, nuvesiu vaikus į kitą kambarį, – nuolankiai paprašiau, norėdama sušvelninti grėsmingą padėtį.

– Vaikai taip pat eis su mumis, – atsakė seržantas ir mostelėjo savo vyrams paleisti Johaną.

Šie žodžiai perskrodė mane lyg peilis. Mane staiga supykino, susilenkiau, slapta vildamasi, kad blogai išgirdau. Kur jie nori išvežti mano šeimą?

– Vaikai irgi čigonai. Įstatymas galioja ir jiems. Nesijaudinkite, jūs galite pasilikti, – pridūrė seržantas, bandydamas dar kartą paaiškinti man padėtį.

Jau kuris laikas jaučiau neviltį, bet dabar, matyt, pirmąkart ji atsispindėjo ir mano veide.

– Jų motina – vokiečių, – paprieštaravau.

– Tai nesvarbu. Trūksta vieno vaiko, mano dokumentuose nurodyti penki vaikai ir tėvas, – rūščiai pareiškė seržantas.

Nieko neatsakiau. Buvau suakmenėjusi iš siaubo, bet stengiausi užgniaužti ašaras. Vaikai neatplėšė nuo manęs akių, turėjau būti stipri.

– Tuoju juos suruošiu. Visi eisime su jumis. Mažėlė dar lovoje, – pati nustebau išgirdusi savo balsą, jis buvo neatpažįstamas, lyg žodžiai sklistų iš kažkieno kito lūpų.

– Jūs neisite, *Frau Haneman*, tik čigonų kraujo asmenys, romai, – sausai tarė seržantas.

– *Herr Polizei*, aš eisiu ten, kur eis mano šeima. O dabar leiskite man susidėti daiktus ir aprengti mažėlę.

Policininkas suraukė antakius, bet rankos mostu leido man su vaikais išeiti iš kambario. Nuėjome į didįjį miegamąjį, ir aš, užlipusi ant kėdės, nukėliau nuo spintos du didelius kartoninius lagaminus. Padėjau ant lovos ir ėmiau krauti drabužius. Vaikai tylomis stovėjo aplinkui. Neverkė, nors jų nerimastingi veidai išdavė susirūpinimą.

– Kur mes važiuosime, mama? – paklausė vyriausiasis, Blacas.

– Mus nuveš į stovyklą, tokią kaip vasaros, kur tau ne kartą rodžiau vaikystėje. Prisimeni? – atsakiau stengdamasi išspausti šypseną.

– Važiuosime į stovyklą? – paklausė kiek pagyvėjęs Otis, antrasis mūsų sūnus.

– Taip, sūneli. Kurį laiką ten pabūsim. Prisimenate, sakiau, kad jūsų pusbrolius ir pusseseres prieš keletą metų irgi ten nuvežė? Galbūt net galėsit susitikti su jais, – atsakiau jau linksmesniu balsu.

Dvynukai, apimti jaudulio, sujudo, lyg po mano žodžių būtų akimirką pamiršę viską, ką iki tol matė.

– Galime pasiimti kamuolį? Ir dar riedučius, ir kai kuriuos žaislus? – paklausė Ernestas, kuris visada buvo pasiryžęs sugalvoti įdomių žaidimų.

– Vešimės tik būtiniausius daiktus, ten, kur važiuosim, tikrai bus daug visko vaikams, – pamelavau jiems. Nors beviltiškai norėjau tikėti, kad tai gali būti tiesa.

Žinojau, kad naciai taip vežė iš savų namų žydus, taip pat politinius disidentus ir išdavikus. Sklido gandai, kad visi

reicho priešai internuojami koncentracijos stovyklose, – tačiau mes juk nekėlėme naciams pavojaus. Turbūt mus apgyvendins kokioje nors greitosiomis įrengtoje stovykloje, kol baigsis karas.

Tą akimirką prabudo Adalija ir pamačiusi netvarką ant lovos išsigando. Paėmiau ją ant rankų. Trejų metų, ji buvo liesutė, švelnių bruožų ir labai šviesios odos mergaitė. Gero-kai skyrėsi nuo vyresniųjų brolių ir sesers, kurie buvo panašesni į tėvą.

– Nurimk. Nieko neatsitiko. Mes tik važiuojame į kelionę, – pasakiau jai, glausdama prie krūtinės.

Aprėngusi Adaliją baigiau krauti lagaminus, o tada užėjau į virtuvę. Paėmiau kelias skardines konservų, šiek tiek mums likusio pieno, duonos, dešros ir sausainių. Nežinojau, kiek gali trukti kelionė, bet apdairiau buvo pasirūpinti maistu.

Grįžę į nedidukę mūsų svetainę pamatėme, kad mano vyras dar su pižama. Pastačiau du sunkius lagaminus ir nuėjau į kambarį drabužių. Suradau geriausią jo kostiumą, violetinį kaklaraištį, skrybėlę ir paltą. Kol jis policininkų akivaizdoje rengėsi, grįžau į kambarį ir nusivilkau seselės chalatą. Vaikai laukė prisišlieję prie vonios kambario durų, niekaip nenorėdami manęs paleisti. Apsivilkau rudą kostiumėlį ir žydrą palaidinukę. Kai vėl išėjau, visi penki nekantriai žiūrėjo į mane. Mes grįžome į svetainę ir aš kelias akimirkas žvelgiau į Johaną. Taip elegantiškai apsirengęs jis priminė čigonų baroną. Man įėjus jis užsidėjo skrybėlę, ir visi trys policininkai atsisuko į mane.

– Jums nebūtina važiuoti, *Frau Haneman*, – vis neatlyžo seržantas.

– Manote, kad motina tokiomis aplinkybėmis gali skirtis su vaikais? – paklausiau žiūrėdama jam tiesiai į akis.

– Nustebtumėte, jei papasakočiau, kokių dalykų man per šiuos metus teko matyti. Gal geriau eime, iki dešimtos ryto reikia būti traukinių stotyje, – atsakė policininkas.

Šie tiesmuki žodžiai privertė mane pagalvoti, kad kelionė bus ilgesnė, nei maniau iš pradžių. Mano vyro šeima buvo deportuota į šiaurę, bet kažkodėl galvojau, kad mus veš į koncentracijos stovyklą, skirtą čigonams, kurią pastatė prie Berlyno.

Nužingsniavome koridoriumi prie durų. Mano vyras su lagaminais ėjo pirmas, jam iš paskos sekė du jaunesni policininkai. Po jų – du mūsų vyriausi sūnūs, paskui dvynukai, įsitvėrę man į paltą, ir aš su mažėle ant rankų. Kai pro duris išėjome į laiptinės aikštelę, paskutinį kartą atsigrėžiau į savo namus. Tą rytą prabudusi net neabejojau, kad tai bus dar viena eilinė diena. Blacas šiek tiek jaudinosi dėl kontrolinio darbo, kurį turėjo rašyti iki didžiosios pertraukos; Otis atskėlęs skundėsi, kad labai skauda ausį, ir tai buvo ženklas, kad tuoj susirgs; dvynukai buvo sveikutėliai, bet ir jiems buvo sunku greitosiomis atsikelti ir susiruošti į mokyklą; Adalija buvo tikras angelėlis, kuris visada gražiai elgdavosi ir vis tai-kėsi įsitraukti į vaikiškus brolių ir sesers žaidimus. Kas galėjo numanyti, kad po kelių valandų visa tai taps nebesvarbu?

Koridoriuje tvyrojo prietema, iš svetainės gilumoje jau skverbėsi pirmieji saulės spinduliai. Akimirką skaudama širdimi pagalvojau: štai mano namai, bet tuoj pat suvokiau, kad labai klystu – mano namai ten, kur Johanas ir penki mūsų vaikai. Uždariau duris ir ėmiau leistis laiptais, niūniuodama

lopšinę, kurios vaikai visuomet prašydavo, kai buvo liūdna ar negalėjo užmigti. Lopšinės garsai užliejo laiptinę ir raminą vaikų širdeles mums žengiant į nežinią.

*Guten Abend, gute Nacht,
mit Rosen bedacht,
mit Nägelein besteckt,
schlupf unter die Deck:
Morgen früh, wenn Gott will,
wirst du wieder geweckt,
morgen früh, wenn Gott will,
wirst du wieder geweckt.
Guten Abend, gute Nacht,
von Englein bewacht,
die zeigen im Traum
dir Christkindleins Baum:
Schlaf nur selig und süß,
schau im Traum's Paradies,
schlaf nur selig und süß,
schau im Traum's Paradies.**

* Labos nakties, ramios nakties, rožėmis nuklotas, gvazdikais nubarstytas, šiltai užsikloki. Rytojaus rytą, jei Dievas duos, vėl pabusi. Rytojaus rytą, jei Dievas duos, vėl pabusi. Labos nakties, ramios nakties, saugos tave angelai, jie tau parodys sapne Kūdikėlio Jėzaus medį. Miegok ramiai ir saldžiai, regėdamas sapnuose Rojų. Miegok ramiai ir saldžiai, regėdamas sapnuose Rojų. (Vok.)

Kiti kaliniai išsigandę dujų kamerų aimanavo ar mušėsi į krūtinę, o ji uždainavo lopšinę. Regis, jos balsas ramino tų vargšų nelaimėlių sielas, nes prieš sunkvežimiui pasukant pro vielinę tvorą krematoriumo link klyksmai nuščiuvo, o aimanas pamažu pakeitė mirtina tylą.

Mario Escobar (Marijus Eskobaras) – ispanų rašytojas, istorikas, dvidešimties istorinių knygų autorius. Garsiausias jo romanas „Aušvico lopšinė“ – tikrais faktais grįstas pasakojimas apie neįtikėtiną pasiaukojimą, ištvermę ir drąsą. Ir apie mažai kam žinomą romų istorijos fragmentą.

Tas 1943 metų rytas Helenei Haneman prasidėjo įprastai: prikelti, nuprausti, aprengti, pavalgydinti ir išruošti vaikus į mokyklą. Tačiau pasirodė policija, ir baisiausi Helenės nuogastavimai pasitvirtino: jos vyras Johanas, vienas geriausių šalies muzikantų, ir visi jų vaikai reichsfürerio Heinricho Himlerio įsakymu privalo būti internuoti. Taip, jų šeima neiprasta: grynakraujė vokieetė išteketė už romo. Tačiau Helenei jis buvo pats nuostabiausias vyras pasaulyje. Helenės išvežamųjų sąrašė nebuvo, ji galėjo likti, bet negi motina gali išsiskirti su savo vaikais? Ji amžiams susiejo savo likimą ne tik su šeima, bet ir su visa romų tauta...

Kelionė baigiasi Aušvice, Birkenau romų stovykloje, kur grėsmingi gandai tampa realybe. Sužinojęs, kad Helenė – ne tik tikra vokieetė, bet ir profesionali slaugytoja, daktaras Jozefas Mengelė paskiria ją vadovauti stovyklos romų vaikų darželiui, kur laikomi vaikai jo siaubingiems eksperimentams. Helenė tampa vienintele pasmerktų vaikų atrama, o darželis – vieninteliu prieglobsčiu.

„Aušvico lopšinė“ – istorija apie moters dvasios didybę, apie pasiaukojamą meilę ir ištikimybę. Apie šviesos spindulį, nušvietusį vieną tamsiausią ir mažiausiai žinomą Holokausto istorijos puslapį.

ISBN 978-609-466-547-9

TYTO ALBA

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt